

آیین نامه اجرایی ماده (6) قانون حمایت از اطفال و نوجوانان

فصل دوم: اقدامات پیشگیرانه و حمایتی - دوم

فصل دوم: اقدامات پیشگیرانه و حمایتی

ماده 3

ماده 3 (اصلاحی 17/07/1401) سازمان بهزیستی، مسئولیت اصلی حمایت از اطفال و نوجوانان در معرض خطر و بزه دیده را بر عهده دارد و مکلف است با مشارکت و همکاری تمامی دستگاههای اجرایی موضوع ماده (5) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب 1386 به ویژه دستگاههای مقرر در ماده (6) قانون و همچنین سایر نهادهای حمایتی و تشکلهای مردم نهاد و با استفاده از مددکاران اجتماعی و در قالب گروههای تخصصی سیار یا مستقر فوریتهای خدمات اجتماعی نسبت به شناسایی، پذیرش، حمایت، نگهداری و توانمندسازی اطفال و نوجوانان موضوع قانون اقدام کند.

تبصره 1

تبصره 1 (الحاقی 17/07/1401) - سازمان بهزیستی مکلف است در مورد اطفال و نوجوانان در معرض خطر و بزه دیده، برنامههای حمایتی لازم را با همکاری سایر دستگاههای مرتبط تهیه و جهت تصویب به شورای اجتماعی کشور ارائه کند.

تبصره 2

تبصره 2 (الحاقی 17/07/1401) - سازمان بهزیستی مکلف است در خصوص کودکان کار و خیابانی ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این تصویب نامه، برنامه اقدامات حمایتی را جهت تصویب به شورای اجتماعی کشور ارائه کند.

ماده 4

ماده 4 مددکاران اجتماعی بهزیستی یا مأموران نیروی انتظامی مکلفند در موارد مشاهده طفل و نوجوان بدون همراهی والدین، اولیا یا سرپرست قانونی در وضعیت مخاطره آمیز، نسبت به ثبت اطلاعات و شناسایی خانواده وی اقدام و در صورت عدم نیاز به اقدامات حمایتی، وی را به خانواده تحویل و موارد خطر را به آنها تذکر دهند و در صورت نیاز به حمایت، طفل و نوجوان را به پایگاه‌های بهزیستی معرفی کنند.

ماده 5

ماده 5 سازمان بهزیستی علاوه بر موارد مذکور در ماده (4) این آیین نامه، به یکی از روش‌های زیر طفل و نوجوان در معرض خطر یا بزه دیده را شناسایی می‌نماید:

1 تقاضای کتبی یا شفاهی یا مراجعه طفل و نوجوان به تنهایی یا به همراه سایر اشخاص به مراکز فوریت‌های خدمات اجتماعی (مراکز مداخله در بحران، خط تلفن اورژانس اجتماعی (123)، پایگاه‌های خدمات اجتماعی و خدمات سیار اورژانس اجتماعی) یا ادارات بهزیستی.

2 معرفی توسط دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (6) قانون شامل وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، کشور، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و واحدهای سازمانی آنها.

3 اعلام یا گزارش افراد یا دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی یا غیردولتی مانند دفاتر حمایت از اطفال و نوجوانان دادگستری یا مراجع قضایی، مرجع ملی حقوق کودک، معاونت رئیس جمهور در امور زنان و خانواده، سازمان‌های مردم نهاد و انجمن‌های علمی و صنفی مرتبط با اجرای قانون.

ماده 6

ماده 6 مددکاران اجتماعی مراکز فوریت‌های خدمات اجتماعی پس از شناسایی طفل و نوجوان در معرض خطر یا بزه دیده، نسبت به تشکیل پرونده و ثبت مشخصات طفل و نوجوان و سایر اطلاعات مربوط بر اساس دستورالعمل مصوب سازمان بهزیستی اقدام می‌نمایند.

تبصره

تبصره افشای اطلاعات موضوع این ماده جز در موارد مصرح قانونی ممنوع و مشمول مجازات مقرر در ماده (648) قانون مجازات اسلامی - مصوب 1375 است.

ماده 7

ماده 7 مددکاران اجتماعی مراکز فوریت‌های خدمات اجتماعی بر اساس قراین و شواهد، میزان، شدت خطر و نوع وضعیت مخاطره آمیز یا بزه دیدگی را تشخیص و فوریت مداخله را تعیین و در موارد شدید و قریب الوقوع بلافاصله پس از گزارش در سریع‌ترین زمان ممکن اقدام می‌کنند.

تبصره

تبصره سازمان بهزیستی مطابق قانون و مفاد این آیین نامه و با در نظر گرفتن فراوانی و نوع مصادیق، دستورالعمل طبقه بندی وضعیت‌های مخاطره آمیز و بزه دیدگی و فوریت‌های مداخله را جهت راهنمایی مددکاران اجتماعی و ایجاد رویه واحد ظرف سه ماه پس از ابلاغ این آیین نامه تصویب و ابلاغ می‌کند و آن را هر سه سال یک بار با لحاظ تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و اصلاحات قانونی مورد بازنگری قرار می‌دهد.

ماده 8

ماده 8 (اصلاحی 09/08/1400) مددکاران اجتماعی مراکز فوریت‌های اجتماعی در موارد ضرورت می‌توانند جهت جمع آوری اطلاعات و حمایت از طفل و نوجوان با اجازه متصرف قانونی یا مدیر ذی ربط، وارد محل زندگی یا کار افراد و یا محل تحصیل طفل و نوجوان شده و در صورت عدم اجازه، پس از اخذ دستور مقام قضایی اقدام نمایند. در موارد ضرورت مداخله فوری، مددکاران اجتماعی راساً یا در صورت لزوم با همراهی مأموران انتظامی وارد محل‌های مذکور می‌شوند و گزارش مربوط به همراه ضرورت مداخله فوری موضوع ماده (33) قانون را به مرجع قضایی اعلام می‌نمایند.

ماده 9

ماده 9 در مواردی که مددکار اجتماعی، وضعیت مخاطره آمیز را احراز نکرد، پرونده را به مرکز فوریت‌های

اجتماعی ارسال می‌کند تا در صورت تأیید ناظر مرکز، پرونده مختومه شود. چنانچه مددکار اجتماعی یا ناظر مرکز، انجام اقدامات حمایتی را نسبت به وی ضروری بداند، نسبت به پذیرش طفل و نوجوان اقدام می‌شود.

ماده 10

ماده 10 مددکاران اجتماعی بعد از پذیرش، چنانچه طفل و نوجوان دارای ولی خاص، قیم یا سرپرست قانونی باشد و بازگشت طفل و نوجوان نزد آنان را بلامانع تشخیص دهند، در حدود وظایف و اختیارات قانونی با تصمیم گروه تخصصی، اقدام لازم را جهت برقراری ارتباط با اشخاص مذکور، بازگرداندن طفل و نوجوان به خانواده، پیشگیری از جدایی و بروز خطر مجدد و آرایه خدمات تخصصی یا حمایت مالی به عمل می‌آورند.

ماده 11

ماده 11 مددکاران اجتماعی پس از پذیرش، با توجه به نوع آسیب و منشأ آن، اقدامات لازم را جهت پیشگیری و کاهش آسیب و رفع وضعیت مخاطره آمیز انجام می‌دهند و در صورتی که نیاز به معاینه پزشک قانونی یا نگهداری طفل و نوجوان در مراکز تحت نظر سازمان بهزیستی باشد، حسب مورد طفل و نوجوان را به پزشکی قانونی معرفی و یا مجوز قضایی را جهت نگهداری وی اخذ می‌کنند.

ماده 12

ماده 12 مددکاران اجتماعی در صورت وجود قراین دال بر وقوع جرم علیه طفل و نوجوان، علاوه بر انجام اقدامات حمایتی، موضوع را حسب مورد به مرجع انتظامی یا قضایی اعلام می‌نمایند.

ماده 13

ماده 13 در هر یک از موارد زیر طفل و نوجوان در معرض خطر یا بزه دیده، حسب دستور قضایی و زیر نظر مددکار اجتماعی مسئول در مراکز تحت نظر سازمان بهزیستی نگهداری می‌شود:

1 بی سرپرستی یا بدسرپرستی طفل و نوجوان.

2 عدم دسترسی به والدین، اولیا یا سرپرست قانونی طفل و نوجوان.

3 زندانی بودن والدین، اولیا یا سرپرست قانونی.

4 ناتوانی والدین، اولیا یا سرپرست قانونی در نگهداری طفل و نوجوان با تشخیص گروه تخصصی به دلایلی مانند معلولیت، کم توانی جسمی، ذهنی یا ابتلای طفل و نوجوان یا والدین، اولیا یا سرپرست قانونی وی به اعتیادهای زیان آور، بیماری یا اختلالهای رفتاری، روانی یا شخصیتی و همچنین بیماریهای جسمی واگیر یا صعب العلاج.

5 وضعیت مخاطره آمیز طفل در خانواده مانند سوء استفاده از طفل و نوجوان در ارتکاب جرایم یا ارتکاب جرم علیه طفل و نوجوان توسط اعضای خانواده، خشونت مستمر اعضای خانواده نسبت به یکدیگر، اشتها اعضای خانواده به فساد اخلاقی.

6 بی توجهی و سهل انگاری نسبت به طفل و نوجوان یا طرد وی توسط خانواده به تشخیص گروه تخصصی و در نظر گرفتن مصلحت طفل و نوجوان.

تبصره

تبصره در موارد ضروری که اخذ دستور مقام قضایی امکان پذیر نباشد، مددکار اجتماعی طفل یا نوجوان را از محیط خطر دور و به مراکز نگهداری تحت نظارت سازمان بهزیستی، منتقل می کند و شرح موضوع و ضرورت مداخله را ظرف دوازده ساعت به اطلاع دادستان می رساند.

ماده 14

ماده 14 مراکز نگهداری تحت نظر سازمان بهزیستی، اعم از دولتی و غیردولتی است که حداقل استانداردهای نگهداری، مراقبت و تربیت اطفال و نوجوانان در آنها مطابق این آیین نامه، دستورالعملهای سازمان بهزیستی و سایر قوانین و مقررات مربوط به صورت یکسان اعمال می شود. نگهداری در مراکز غیردولتی صرفاً در صورتی مجاز است که صلاحیت اشخاص حقیقی و حقوقی مؤسسان، مدیران و کارکنان و شرایط ساختمان، تجهیزات، امکانات بهداشتی آن به تأیید سازمان بهزیستی رسیده باشد و برنامه های تربیتی و مراقبتی مرکز و عملکرد مدیر و کارکنان آن تحت نظارت سازمان بهزیستی باشد.

ماده 15

ماده 15 اطفال و نوجوانان دارای وضعیت خاص، از جمله دارای اعتیاد، کم توانی جسمی یا ذهنی، مبتلا به بیماری‌های خاص یا اختلال هویت جنسی یا روانی، در صورت تشخیص گروه تخصصی به مراکز تخصصی ارجاع می‌شوند. در صورت نبود این مراکز در یک استان یا شهرستان، مراکز تخصصی استان‌ها و شهرستان‌های همجوار مکلف به ارایه خدمات هستند. ارایه خدمات درمانی به این گروه از اطفال و نوجوانان وفق ماده (41) این آیین نامه است.

ماده 16

ماده 16 در مدت اقامت طفل و نوجوان، اقدامات زیر به ترتیب اولویت انجام می‌شود:

1 شناسایی ولی خاص طفل و نوجوان، ارتباط با آنان و تلاش برای بازگشت طفل و نوجوان نزد آنان در صورت داشتن صلاحیت با استفاده از خدمات مددکاری و ارایه خدمات تخصصی یا حمایت روانشناختی، اجتماعی، اقتصادی و اتخاذ تدابیر و انجام اقدامات لازم جهت پیشگیری از جدایی مجدد طفل و نوجوان از خانواده.

2 نصب قیم طبق قانون مدنی و قانون امور حسبی.

3 تعیین سرپرست قانونی طبق قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست مصوب 1392 .

4 اتخاذ تصمیم در مورد نگهداری در مراکز در صورت عدم اجرای هریک از موارد بندهای (1) تا (3) این ماده.

ماده 17

ماده 17 در بدو ورود طفل و نوجوان به مرکز نگهداری، با استفاده از روش‌ها و فناوری‌های نوین و مناسب که موجب حفظ کرامت وی شود، مشخصات وی اخذ و با اطلاعات مندرج در برگ معرفی تطبیق و در سامانه ثبت می‌شود.

تبصره

تبصره اطلاعات موضوع این ماده در مراکز فاقد اتصال در دفتر مخصوص ثبت و در اسرع وقت وارد سامانه می‌شود.

ماده 18

ماده 18 پس از ثبت مشخصات، وضعیت سلامت جسمی و روانی، ویژگی‌های شخصیتی و بالینی، اختلالات احتمالی و سوابق بیماری طفل و نوجوان در فضای مناسب و دوستدار کودک و با رعایت موازین اسلامی و حقوق شهروندی توسط پزشک معتمد مرکز نگهداری بررسی و در پرونده ثبت می‌شود و در صورت لزوم برای پیشگیری از بروز، شیوع یا درمان آن اقدام می‌شود.

ماده 19

ماده 19 در اختیار داشتن هرگونه دارو توسط طفل و نوجوان ممنوع است مگر در موارد خاص با تشخیص و تجویز پزشک.

ماده 20

ماده 20 در صورت وجود آثار ضرب و جرح و صدمات جدی یا وجود قراین معقول بر ارتکاب جرم نسبت به طفل و نوجوان، در صورت عدم اقدام قبلی، موضوع به صورت فوری و کتبی جهت پیگیری به مرجع قضایی اعلام می‌شود.

ماده 21

ماده 21 نحوه اسکان و مراقبت از طفل و نوجوان در مراکز مجاز نگهداری، ایمنی و استانداردهای فنی لازم در این رابطه و چگونگی نگهداری و استرداد اموال و اشیای طفل و تعیین مصادیق اموال و اشیای ممنوع و مجاز مذکور، به موجب دستورالعمل مصوب سازمان بهزیستی می‌باشد.

ماده 22

ماده 22 مدیر مرکز نگهداری مکلف است شرایط و امکانات تحصیل، برنامه‌های تربیتی از جمله آموزش‌های خودمراقبتی و مهارت‌های ارتباطی و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و آموزش سواد رسانه‌ای و فضای مجازی متناسب با نیازها، علایق و استعدادها، اطفال و نوجوانان را فراهم نماید.

ماده 23

ماده 23 (اصلاحی 1400/08/09) تحصیل تا پایان دوره متوسطه برای طفل و نوجوان الزامی است. هر یک از والدین، اولیا یا سرپرستان قانونی و تمام اشخاصی که مسئولیت نگهداری، مراقبت و تربیت طفل و نوجوانان را بر عهده دارند، موظفند شرایط و موجبات تحصیل طفل و نوجوان واجد شرایط را در مدرسه یا مرکز نگهداری فراهم آورند. شرایط تحصیل باید مطابق استانداردهای کشوری و زیر نظر وزارت آموزش و پرورش بوده و مدارک تحصیلی بدون ذکر نام "مرکز نگهداری"، توسط آموزش و پرورش صادر می‌شود.

ماده 24

ماده 24 معاونت علمی و فناوری رییس جمهور مکلف است در چهارچوب ضوابط و مقررات مربوط نسبت به حمایت از گروه‌های نوآور و فن‌آور و شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان فعال در حوزه اطفال و نوجوانان اقدام نماید.

ماده 25

ماده 25 وزارت ورزش و جوانان مکلف است طبق استانداردهای اعلامی از سوی سازمان بهزیستی نسبت به تجهیز مراکز نگهداری به امکانات ورزشی مناسب برای اطفال و نوجوانان و توسعه رشته‌های ورزشی بومی، متناسب با فرهنگ هر منطقه و مورد علاقه اطفال و نوجوانان اقدام نماید.

ماده 26

ماده 26 سازمان پزشکی قانونی کشور مکلف است آزمایش‌ها، معاینات پزشکی و بالینی مورد نیاز طفل و نوجوانان معرفی شده از سوی مراکز بهزیستی را به صورت رایگان، خارج از نوبت و با رعایت الزامات دوستدار کودک انجام دهد.

ماده 27

ماده 27 (اصلاحی 17/07/1401) - کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی مکلف به ارائه انواع حمایت‌های معیشتی، آموزشی، اجتماعی، بهداشتی و درمانی به اطفال و نوجوانان موضوع این آیین نامه و یا خانواده‌های آنان (حسب مورد) می‌باشند. همچنین نهادهای حمایتی مذکور مکلفند حمایت‌های لازم از کودکان کار و خیابانی را در چهارچوب برنامه اقدام حمایتی مصوب شورای اجتماعی کشور به عمل آورند.

تبصره

تبصره (الحاقی 17/07/1401) - معرفی کودکان و نوجوانان موضوع این آیین نامه به کمیته امداد امام خمینی (ره) در چهارچوب ضوابط کمیته امداد امام خمینی (ره) بر عهده سازمان بهزیستی کشور است.

ماده 28

ماده 28 (اصلاحی 17/07/1401) نیروی انتظامی طفل و نوجوان در معرض خطر یا بزه دیده را با روش‌های زیر شناسایی و جمع آوری و در صورت نیاز به حمایت به مراکز بهزیستی معرفی و موضوع را برای اطلاع یا مداخله قضایی به مرجع ذی صلاح قضایی اعلام می‌کند:

1 مراجعه طفل و نوجوان به تنهایی یا همراه دیگری که اظهارات وی و اوضاع و احوال موجود دلالت بر وقوع وضعیت مخاطره آمیز یا بزه دیدگی داشته باشد.

2 معرفی طفل و نوجوان در وضعیت مخاطره آمیز به نیروی انتظامی توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی.

3 مشاهده طفل و نوجوان در وضعیت مخاطره آمیز یا بزه دیده در حین انجام وظایف یا گشت زنی.

4 شکایت از طفل و نوجوان.

ماده 29

ماده 29 نیروی انتظامی ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه با هماهنگی و همکاری مرجع ملی حقوق کودک نسبت به آموزش ضابطان دادگستری مرتبط اقدام می‌نماید.

ماده 30

ماده 30 مأموران نیروی انتظامی در موارد ضروری حسب درخواست مسئولان مراکز تحت نظر بهزیستی، جهت تأمین امنیت این مراکز اقدام می‌کنند.

ماده 31

ماده 31 چنانچه مددکاران اجتماعی در اجرای مأموریت محوله، حسب شرایط و اوضاع و احوال، نیازمند تأمین امنیت خود یا طفل و نوجوان در معرض خطر یا بزه دیده باشند، از هر طریق ممکن موضوع را به نیروی انتظامی اعلام می‌کنند، مأموران این نیرو مداخله فوری به عمل می‌آورند.

ماده 32

ماده 32 سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مکلف است:

1 به منظور رشد و تکامل همه جانبه اطفال و نوجوانان محروم از آزادی، برنامه جامع توانمندسازی اطفال و نوجوانان شامل آموزش‌های رسمی، فنی و حرفه‌ای، مهارت‌های زندگی و ارتباطی و سایر آموزش‌های متناسب با سن، جنس، فرهنگ و وضعیت طفل و نوجوان محروم از آزادی را با همکاری وزارت آموزش و پرورش تهیه و اجرا کند.

2 نسبت به شناسایی و معرفی اطفال و نوجوانانی که پدر، مادر یا سرپرست قانونی آنان در زندان به سر می‌برند به سازمان بهزیستی و وزارت آموزش و پرورش اقدام کند.

3 نسبت به ارایه مشاوره و اقدامات حمایتی اولیه نسبت به اطفال و نوجوانان محروم از آزادی اقدام کند.

4 ظرف سه روز اول دوره نگهداری طفل و نوجوان محروم از آزادی با بهره‌گیری از اطلاعات نهادهای حمایتی، گزارشی از وضعیت فردی و خانوادگی آنان جهت انجام اقدامات حمایتی در دوره نگهداری یا پس از ترخیص طفل و نوجوان و تحویل به خانواده اش یا سازمان بهزیستی ارایه و در سامانه ثبت نماید.

5 نسبت به بهینه‌سازی و استانداردسازی کانون‌های اصلاح و تربیت، متناسب با سن و جنسیت اطفال و نوجوانان مقیم در کانون و تأمین تجهیزات و امکانات مناسب برای کانون‌های اصلاح و تربیت اقدام کند.

6 ترتیبی اتخاذ نماید که زنان زندانی دارای فرزند کمتر از (18) سال سن، در برخورداری از ارفاقات قانونی

نظیر تحمل حبس تحت نظارت الکترونیکی در اولویت قرار گیرند.

7 سازمان مکلف است پس از ترخیص مددجو به منظور تسهیل و تکمیل فرایند بازپروری، جامعه پذیری، رفع مشکلات از قبیل ارتباط با خانواده، ادامه تحصیل، ادامه درمان اعتیاد، تهیه اسناد سجلی و هویتی، تأمین هزینه‌ها و امکانات زندگی و اشتغال مددجو با همکاری و بهره‌گیری از ظرفیت‌های نهادهای حمایتی و تشکلهای مردم نهاد اقدام نماید.

ماده 33

ماده 33 وزارت کشور از طریق استانداری‌ها، فرمانداری‌ها، بخشداري‌ها، شهرداری‌ها و دهیاری‌های سراسر کشور و با همکاری سایر نهادهای حامی نسبت به شناسایی اطفال و نوجوانان ایرانی یا غیرایرانی فاقد اسناد سجلی یا اوراق هویتی و صدور این اسناد در حدود وظایف قانونی اقدام می‌نماید.

ماده 34

ماده 34 وزارت کشور مکلف است از طریق سازمان ثبت احوال کشور و اداره کل امور اتباع و مهاجرین خارجی نسبت به تسهیل صدور اسناد سجلی یا تابعیتی اطفال و نوجوانان معرفی شده از سوی سازمان بهزیستی، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دفاتر حمایت از اطفال و نوجوانان دادگستری‌ها و سایر نهادهای حمایتی اقدام کند.

ماده 35

ماده 35 وزارت کشور در مورد اطفال و نوجوانان غیرایرانی مکلف است:

1 با هماهنگی وزارت امور خارجه، تعامل لازم با سازمان‌های بین‌المللی جهت جذب تسهیلات و خدمات مشاوره، بهداشتی و درمانی را برای اطفال و نوجوانان غیرایرانی انجام و در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان بهزیستی قرار دهد.

2 از طریق وزارت امور خارجه با نمایندگی‌های سیاسی و کنسولی کشورهای متبوع اطفال و نوجوانان، تعامل و زمینه بازگرداندن آن‌ها به کشورشان را به همراه خانواده و با رویکرد خانواده محوری فراهم کند.

ماده 36

ماده 36 سازمان ثبت احوال کشور مکلف است اسامی و نشانی اطفال و نوجوانان ایرانی و غیرایرانی را که به سن قانونی تحصیل رسیده اند، هر سال حداقل سه ماه پیش از آغاز سال تحصیلی جدید به تفکیک مناطق شهری و روستایی به آموزش و پرورش اعلام نماید. اداره کل امور اتباع و مهاجرین خارجی، نیروی انتظامی و کلیه نهادهایی که این گونه اطلاعات را در اختیار دارند، مکلفند این اطلاعات را در اختیار سازمان ثبت احوال کشور قرار دهند.

ماده 37

ماده 37 شهرداری‌ها مکلفند در راستای تحقق اهداف قانون نسبت به انجام موارد زیر اقدام کنند:

1 تخصیص فضا و کمک به تجهیز فضاهای لازم و استاندارد برای استقرار مراکز بهزیستی جهت شناسایی، حمایت، نگهداری و توانمندسازی اطفال و نوجوانان موضوع قانون.

2 فراهم کردن امکان استفاده رایگان از فضاهای و امکانات فرهنگی، ورزشی و درمانی شهرداری برای اطفال و نوجوانان معرفی شده از سوی سازمان بهزیستی.

3 فرهنگ سازی، اطلاع رسانی و انجام تبلیغات محیطی و شهری جهت حمایت از اطفال، نوجوانان و خانواده دوستدار کودک بر اساس استانداردهای اعلام شده از سوی شورای هماهنگی مرجع ملی حقوق کودک.

4 نظارت مؤثر بر عملکرد پیمانکاران شهرداری به منظور عدم به کارگیری اطفال و رعایت مقررات کار در مورد نوجوانان و گزارش موارد تخلف به دفتر حمایت از اطفال و نوجوانان دادگستری.

5 متناسب سازی شهرها با استانداردها و ضوابط شهر دوستدار کودک.

ماده 38

ماده 38 وزارت کشور مکلف است:

1 از طریق سازمان امور اجتماعی کشور نسبت به فعال سازی کارگروه فرهنگی، اجتماعی، سلامت، بانوان و خانواده به عنوان مرجع متناظر در زمینه حمایت از اطفال و نوجوانان اقدام و گزارش فعالیت

استانداردی‌ها و فرمانداری‌ها را به منظور نظارت ارزیابی و پایش به مرجع ملی حقوق کودک ارسال نماید.

2 از طریق سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور بر تحقق وظایف شهرداری‌ها و دهیاری‌های سراسر کشور در مورد اطفال و نوجوانان موضوع قانون اقدام و گزارش فعالیت آن را به منظور نظارت، ارزیابی و پایش به مرجع ملی حقوق کودک ارسال نماید.

ماده 39

ماده 39 وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است:

1 زمینه بهره‌مندی افراد واجد شرایط معرفی شده از سوی سازمان بهزیستی از ظرفیت‌های بخش تعاون، دریافت بسته‌های حمایتی و وام خوداشتغالی را فراهم نماید.

2 با معرفی سازمان بهزیستی، نسبت به ارایه آموزش‌های رایگان مهارت‌های شغلی به نوجوانان بالای (15) سال و خانواده‌های اطفال و نوجوانان موضوع قانون از طریق بخش‌های دولتی و غیردولتی و سازمان فنی و حرفه‌ای اقدام نماید.

3 از طریق بازرسان کار و نهادهای غیردولتی اقدامات لازم را به منظور شناسایی موارد بهره‌کشی از اطفال و نوجوانان ایرانی و غیرایرانی در تمامی محیط‌های کار به عمل آورده و حسب مورد موضوع را جهت ارایه خدمات حمایتی به ادارات بهزیستی و جهت تعقیب مرتکبان به دفتر حمایت از اطفال و نوجوانان دادگستری گزارش دهند و از نیروی انتظامی و مددکاران اجتماعی برای همکاری در بازرسی و حضور در محیط‌های کار دعوت نمایند.

4 ضوابط مربوط به احراز صلاحیت کارفرمایان و پیمانکاران در به کارگیری نوجوانان را ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه تهیه و به صاحبان مشاغل ابلاغ و بر اجرای آن نظارت نماید.

ماده 40

ماده 40 وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی مکلف است:

1 خدمات درمانی و بهداشتی رایگان به اطفال و نوجوانان معرفی شده از سوی سازمان بهزیستی ارایه کند.

2 نسبت به پوشش کامل بیمه سلامت برای تمام اطفال و نوجوانان ساکن ایران اعم از ایرانی یا غیرایرانی به

ویژه اطفال و نوجوانان در معرض خطر یا بزه دیده، اقدام نماید.

3 دستورالعمل بهداشت کار و مراقبت پزشکی را برای استانداردسازی شرایط کار نوجوانان با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه تهیه و ابلاغ کند.

4 فهرست اقدامات فوری درمانی یا اورژانسی اعم از سرپایی یا نیازمند بستری را با توجه به وضعیت‌های مخاطره آمیز موضوع ماده (3) قانون را ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ آن تدوین نماید و هر سه سال یک بار حسب ضرورت بازنگری کند.

ماده 41

ماده 41 وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است از طریق بیمارستان ها، درمانگاه ها، مطب ها، سازمان اورژانس کشور و سایر مؤسسات درمانی اعم از دولتی، عمومی، غیردولتی، خصوصی و خیریه:

1 نسبت به پذیرش و درمان فوری اطفال و نوجوانان آسیب دیده و ثبت و نگهداری کلیه آثار و شواهد موارد مشکوک به سوء رفتار اقدام و در موارد درخواست والدین، اولیا یا سرپرست قانونی جهت ترخیص یا تحویل طفل و نوجوان پیش از پایان دوره درمان، موضوع را به بهزیستی محل کتباً یا از طریق تماس با اورژانس اجتماعی و خط ارتباطی (123) اعلام کند.

2 در هر مورد که دلایل و قرائین بر بزه دیدگی طفل و نوجوان دلالت نماید، موضوع را فوراً به دفتر حمایت از اطفال و نوجوانان دادگستری و در صورت نیاز به حمایت، به ادارات بهزیستی گزارش نماید.

3 نسبت به شناسایی طفل و نوجوانی که به جهت بیماری یا اختلال رفتاری، روانی یا شخصیتی و یا بیماری‌های جسمی واگیردار یا صعب العلاج وی یا والدین، اولیا یا سرپرست قانونی در وضعیت مخاطره آمیز قرار گرفته است و معرفی وی به ادارات بهزیستی اقدام کند.

4 (الحاقی 17/07/1401) - نسبت به پذیرش اطفال و نوجوانان در معرض خطر و بزه دیده به ویژه افراد دارای اعتیاد یا سوء مصرف مواد مخدر و روان گردان معرفی شده از سوی سازمان بهزیستی جهت ارائه خدمات درمانی و کاهش آسیب، اقدام کند.

ماده 42 وزارت آموزش و پرورش مکلف است:

1 نسبت به ثبت نام رایگان اطفال و نوجوانان معرفی شده از سوی سازمان بهزیستی و نهادهای حمایتی اقدام نماید.

2 نسبت به آموزش رایگان اطفال و نوجوانانی که در مراکز نگهداری یا کانونهای اصلاح و تربیت نگهداری می‌شوند، اقدام نماید.

3 نسبت به آموزش رایگان به نوجوانان کارگر یا کارآموز اقدام لازم را به عمل آورد.

4 حسب گزارش‌های دریافتی از سازمان ثبت احوال کشور، اطفال و نوجوانان بازمانده از تحصیل را شناسایی و چنانچه برای رفع علت ترک تحصیل نیاز به اقدام حمایتی یا قضایی باشد، حسب مورد موضوع را به سازمان بهزیستی کشور یا دفتر حمایت از اطفال و نوجوانان دادگستری اعلام کند.

5 از طریق کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان نسبت به شناسایی و پرورش استعدادها و اطفال و نوجوانان ساکن در مراکز نگهداری بهزیستی یا معرفی شده از سوی آن، آرایه خدمات، محصولات و تجهیزات فرهنگی به مراکز و اختصاص سهمیه رایگان جهت شرکت در کلاس‌ها، مسابقات، جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها و سایر برنامه‌های کانون به اطفال و نوجوانان معرفی شده از سوی سازمان بهزیستی اقدام نماید.

6 با همکاری و هماهنگی مرجع ملی حقوق کودک نسبت به طراحی و برگزاری دوره‌های آموزشی بدو و ضمن خدمت کادر آموزشی، مدیران، مشاوران و کارکنان مدارس در زمینه حقوق اطفال و نوجوانان موضوع قانون و سایر موضوعات مورد نیاز اقدام نموده و محتوای برنامه‌های آموزشی توسط مرجع ملی حقوق کودک تهیه و آرایه می‌گردد.

7 اطفال و نوجوانان کم توان یا مبتلا به اختلالات شناختی یا مشکلات یادگیری از آموزش‌های ویژه و متناسب برخوردار شوند.

8 با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات جهت پوشش تحصیلی کامل اطفال و نوجوانان، تمهیدات لازم را برای آرایه و دسترسی به خدمات آموزشی مجازی فراگیر برای همه دانش آموزان فراهم نماید.

ماده 43

ماده 43 وزارت آموزش و پرورش در تمامی مدارس دولتی و غیردولتی نسبت به پایش مستمر وضعیت حضور دانش آموزان در طول سال تحصیلی اقدام می‌کند. در صورت شناسایی موارد مشکوک به ترک تحصیل ضمن بررسی موضوع و علت سنجی، با همکاری دستگاه‌های ذی ربط زمینه حضور مجدد و ادامه تحصیل دانش آموز را فراهم می‌کند. در صورت ضرورت انجام اقدامات حمایتی یا مداخله قضایی به جهت بزه دیدگی یا وضعیت مخاطره آمیز طفل و نوجوان، مدیر مدرسه ضمن اعلام مراتب به آموزش و پرورش منطقه یا ناحیه موضوع را فوراً به سازمان بهزیستی یا دفتر حمایت از اطفال و نوجوانان دادگستری اعلام کند. دستگاه‌های ذی ربط مکلف به همکاری با وزارت آموزش و پرورش در این زمینه هستند.

ماده 44

ماده 44 وزارت آموزش و پرورش از طریق سامانه نماد (نظام مراقبت اجتماعی دانش آموزان) در تمامی مدارس دولتی و غیردولتی نسبت به پایش مستمر وضعیت تحصیلی و رفتاری دانش آموزان اقدام می‌کند. مدیر مدرسه با شناسایی دانش آموزان در معرض خطر یا بزه دیده ضمن ارایه خدمات آموزشی، مشاوره فردی و خانوادگی و انجام مداخلات مختصر ضروری، در صورت نیاز به ارایه خدمات حمایتی و تخصصی یا مداخله قضایی، حسب مورد موضوع را فوراً به سازمان بهزیستی یا دفتر حمایت از اطفال و نوجوانان دادگستری اعلام می‌کند.

ماده 45

ماده 45 سازمان نهضت سوادآموزی مکلف است در چهارچوب ضوابط و مقررات نهضت سوادآموزی و در صورت درخواست سرپرست طفل و نوجوان یا نهادهای حمایتی، نسبت به آموزش رایگان اطفال و نوجوانانی که به دلایلی مانند شرایط خاص جسمی، کم توانی، بیماری، نبود امکانات و شرایط تحصیل، افزایش سن نسبت به مقطع تحصیلی و یا هر دلیل دیگری قادر به ادامه تحصیل در نظام رسمی آموزش و پرورش کشور نیستند، اقدام کند.

ماده 46

ماده 46 سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است به منظور رعایت حقوق و مصالح اطفال و نوجوانان، ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه با انجام مطالعات جامع و آسیب شناسی

اثرات برنامه‌های موجود و با لحاظ وضعیت فرهنگی و اجتماعی، نظام رده بندی سنی و محتوایی محصولات سازمان را مورد بازنگری قرار داده و رعایت آن را در انتشار و پخش محصولات الزامی نماید.

ماده 47

ماده 47 سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است نسبت به تدوین برنامه جامع تولید و پخش برنامه‌های مربوط به اطفال و نوجوانان از حیث مدت و زمان بندی پخش و توزیع برنامه‌ها در تمامی شبکه‌ها متناسب با سن، جنس، روحیات و علایق اطفال و نوجوانان، اقدام نماید.

ماده 48

ماده 48 سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است به منظور افزایش اطلاعات اطفال و نوجوانان و خانواده‌های آنان، با همکاری دستگاه‌های موضوع قانون، نسبت به تولید و پخش برنامه‌هایی با مضامین و محتوای حقوق اطفال و نوجوانان و حمایت از آنان به ویژه تشریح وضعیت‌های مخاطره آمیز و بزه دیدگی، منشا، آثار، تبعات و چگونگی مقابله با آن‌ها و تبیین تکالیف مراجع و اشخاص مرتبط در این زمینه اقدام نموده و پخش برنامه‌های تولیدشده سازمان بهزیستی و سایر دستگاه‌های موضوع قانون را در این زمینه تسهیل کند.

تبصره

تبصره پخش تبلیغات بازرگانی برای اطفال زیر (7) سال ممنوع و برای اطفال و نوجوانان بالای (7) سال نیز با در نظر گرفتن مدت و زمان بندی پخش مناسب و جلوگیری از پخش تبلیغات گمراه کننده و مضر مجاز است.

ماده 49

ماده 49 سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه به منظور جلوگیری از ورود هرگونه ضرر و خدشه به سلامت، تربیت، اخلاق یا حقوق اطفال و نوجوانان نسبت به بازنگری و اصلاح ضوابط ناظر بر کمیت و کیفیت برنامه‌ها اعم از برنامه‌های تولیدی و یا تأمینی، پخش و تبلیغ آثار و محصولات و تولید و پخش تبلیغات بازرگانی اقدام نماید.

ماده 50

ماده 50 ایجاد هماهنگی و نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه در سطح ملی بر عهده مرجع ملی حقوق کودک و در سطح استان‌ها بر عهده کارگروه فرهنگی، اجتماعی، زنان و خانواده و سلامت به عنوان مرجع متناظر استانی حمایت از کودک می‌باشد.

تبصره 1

تبصره 1 اجرای تکالیف مقرر در این آیین نامه و وظایف کارگروه فرهنگی، اجتماعی، زنان و خانواده و سلامت در شهرستان‌ها بر عهده فرماندار است.

تبصره 2

تبصره 2 به منظور اجرای تکالیف مقرر در این آیین نامه در خصوص آموزش و ترویج حقوق کودک و مشاوره و معاضدت حقوقی، مرجع ملی حقوق کودک از طریق ایجاد مجموعه خدمات (کلینیک های) حقوق کودک با هماهنگی سازمان بهزیستی اقدام می‌نماید.

تبصره 3

تبصره 3 (الحاقی 17/07/1401) – وزارت دادگستری (مرجع ملی حقوق کودک) مکلف است در خصوص ارتقای دانش و مهارت‌های مقامات قضایی متصدی رسیدگی به پرونده‌های اطفال و نوجوانان و تلاش برای ایجاد وحدت رویه در رسیدگی قضایی به پرونده‌های مذکور، اقدامات لازم را به عمل آورد.

ماده 51

ماده 51 به منظور تسریع در رسیدگی سازمان بهزیستی به امور اطفال و نوجوانان در معرض خطر یا بزه دیده، کلیه دستگاه‌ها و سازمان‌های موضوع ماده (6) قانون مکلفند اطلاعات زیر را با رعایت حریم خصوصی و محرمانگی اطلاعات مطابق با اعلام وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به صورت برخط به

پایگاه ملی رفاه ایرانیان و سامانه ملی حقوق کودک در دادگستری منتقل کنند:

1 قوه قضاییه، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و نهادهای حمایتی: اطلاعات کلیه گروه‌های ماده (3) قانون.

2 سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور: اطفال و نوجوانان موضوع بند (پ) و (ذ) ماده (3) قانون.

3 وزارت کشور: اطفال و نوجوانان موضوع بند (ر) ماده (3) قانون، کلیه اطفال و نوجوانان اتباع خارجی یا مهاجر دارا یا فاقد شناسه (کد) شناسایی.

4 سازمان ثبت احوال کشور: کلیه اطفال و نوجوانان دارای اسناد سجلی یا هویتی و والدین، اولیا یا سرپرست قانونی آنان.

5 وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی: اطفال و نوجوانان موضوع بندهای (الف)، (ب)، (ت)، (د)، (ذ) و (ر) ماده (3) قانون.

6 وزارت آموزش و پرورش: اطفال و نوجوانان موضوع بند (ح) و (ز) ماده (3) قانون.

7 وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات: کلیه گروه‌های ماده (3) قانون (اطلاعات تماس والدین، اولیا یا سرپرست قانونی اطفال و نوجوانان، جهت برقراری تماس تلفنی با آنان) و در راستای اجرای مصوبات شورای عالی فضای مجازی اقدامات لازم از جمله مقررات گذاری و توسعه زیرساخت و خدمات پایه و پیشران اعم از احراز هویت، امکان دسترسی طبقه بندی و امکان نظارت اولیا را برای پیشگیری از بروز مخاطره و بزه در مورد اطفال و نوجوانان فراهم نماید.

تبصره

تبصره وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است امکان دسترسی به اطلاعات پایگاه ملی رفاه ایرانیان را برای نیروی انتظامی به منظور پیشگیری از وقوع بزه و وضعیت مخاطره آمیز و تسهیل شناسایی اطفال و نوجوانان موضوع قانون فراهم نماید.

ماده 52

ماده 52 وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی هر سال گزارشی جامع از وضعیت اطفال و نوجوانان، عملکرد دستگاه‌های اجرایی موضوع قانون و نهادهای حمایتی را به مرجع ملی حقوق کودک ارسال می‌نماید.

ماده 53

ماده 53 (اصلاحی 17/07/1401) وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به منظور جلوگیری از تولید، پخش یا تبلیغ هر برنامه یا محصول مضر به سلامت، تربیت، اخلاق یا سایر حقوق اطفال یا نوجوانان مکلف است تدابیر لازم اتخاذ و بر حسن انجام آن نظارت نماید. همچنین این وزارت مکلف است اقدامات زیر را در جهت حمایت از اطفال و نوجوانان انجام دهد:

- 1 - ترویج فرهنگ حمایت از اطفال و نوجوانان و رعایت حقوق آنان و محو خشونت علیه کودکان با همکاری سازمان بهزیستی و سازمان‌های دولتی و غیردولتی ذی ربط.
- 2- صدور مجوزهای لازم و حمایت از تولید محصولات فرهنگی و هنری در راستای حمایت اجتماعی از اطفال و نوجوانان موضوع قانون و خانواده‌های آنان.
- 3- تخصیص فضاها و امکانات مناسب در برگزاری نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی برای موضوعات مرتبط با اطفال و نوجوانان موضوع قانون، با همکاری سازمان بهزیستی.

ماده 54

ماده 54 سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است اعتبار مورد نیاز جهت اجرای تکالیف مقرر در این آیین‌نامه را بر اساس وظایف دستگاه‌ها در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی و اعتبارات مصوب مربوط را پس از سیر مراحل تخصیص در اختیار دستگاه‌های ذی ربط قرار دهد.